

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Jana Rutsche v právní věci žalobce: **Z. H,** zastoupen advokátkou JUDr. Evou Poláčkovou, AK Starobrněnská 13, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 14. 12. 2010, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně, ze dne 25. 5. 2011, č. j. 41 Ad 4/2011 - 27,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Zástupkyni stěžovatele, JUDr. Evě Poláčkové, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 1920 Kč, která jí bude vyplacena Nejvyšším správním soudem do 60ti dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) rozsudek Krajského soudu v Brně, ze dne 25. 5. 2011, č j. 41 Ad 4/2011 - 27, kterým byla zamítnuta jeho žaloba směřující proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 12. 2010, č. j. X, jímž byly zamítnuty námitky žalobce a potvrzeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení, ze dne 16. 7. 2010, č. j. X, o zamítnutí jeho žádosti o zvýšení starobního důchodu, podle ustanovení § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“), proto, že žalobcem tvrzenou další dobu zaměstnání nebylo možno započíst.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalované žalobce uvedl, že žalovaná napadené rozhodnutí odůvodnila tím, že věznice v Plzni, kde byl žalobce od 11. 12. 1959 do 22. 11. 1965, žalované oznámila, že dokumentace jak k výkonu vazby, tak k výkonu trestu odnětí

svobody, byla již skartována a s odstupem času nelze dodatečně vyhotovit evidenční list důchodového pojištění, a proto žalovaná do celkové doby pojištění žalobce a do rozhodného období nezapočítala výkon trestu odnětí svobody v letech 1959 až 1965, protože nelze doložit, zda žalobce po dobu výkonu trestu odnětí svobody pracoval a měl příjem. S takovým rozhodnutím však žalobce odmítl souhlasit. V letech 1959–1965 bylo obvyklé, že vězni museli být zaměstnáni, navíc se výkon práce zaznamenával do občanských průkazů. Žalobce si doklady o výkonu práce neuschovával, neboť předpokládal, že věznice záznamy uchovává. Žalovaná měla dohledat informace z dalších možných zdrojů. Je velmi pravděpodobné, že se se stejnou žádostí na žalovanou obrátili i další spoluvězni, a od těchto spoluvězňů si měla žalovaná vyžádat svědecké výpovědi, které by doložily skutečný stav věci. K prokázání toho, že žalobce v době 1959-1965 ve výkonu trestu odnětí svobody vykonával práci a byla mu přiznána pravidelná měsíční mzda, navrhl svědeckou výpověď spoluvězně C. H., nar. X, bytem K. 57, B.

Krajský soud ve věci nařídil jednání, učinil dotaz na vězeňskou službu ČR, věznici Valdice, která odpověděla, že žalobce byl dle sdělení evidence vězňů v Leopoldově propuštěn dne 22. 11. 1965 z věznice Plzeň. Vězeňská služba ČR, věznice Plzeň, návazně krajskému soudu sdělila, že dle sdělení evidence vězeňské služby v Leopoldově, byl žalobce ve výkonu trestu od 20. 12. 1958 do 22. 11. 1965, bližší údaje o případném pracovním zařazení či výdělcích žalobce se již ve věznici Plzeň nenachází, byly již skartovány. Krajský soud dále vyslechl navrženého svědka C. H., který uvedl, že byl se žalobcem ve výkonu trestu na Borech, ve kterých letech to však bylo si nepamatuje, bylo to už dávno. Žalobce ve věznici vídal, jestli žalobce pracoval a kde v době, kdy byli společně na Borech, to neví, se svědkem nepracoval. V době, kdy byl svědek ve výkonu trestu na Borech uvedl, že ví, že tehdy byl ještě svobodný, bylo to „za komunistů“, tehdy byly práce povinná, pracovali tam všichni. Zástupkyně žalobce pak uvedla, že je všeobecně známo, že v uvedených letech, kdy byl žalobce ve věznici na Borech, byla všeobecná pracovní povinnost a bylo by dle ní velmi nespravedlivé, aby žalobce doplatil na to, že věznice doklady již skartovala. Krajský soud po provedeném dokazování uzavřel, že se nepodařilo prokázat, že v době od 11. 2. 1959 do 22. 11. 1965 byl žalobce ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnán, nemohla mu být tedy žádná další doba pojištění započítána. Žalovaná postupovala v souladu s platnými právními předpisy, krajský soud neshledal žalobní námitky důvodně a žalobu zamítl.

V kasační stížnosti stěžovatel zopakoval, že v letech 1959–1965, kdy byl ve výkonu trestu odnětí svobody bylo obvyklé, že vězni museli být zaměstnáni, navíc se výkon práce zaznamenával do občanských průkazů., žalobce si doklady o výkonu práce neuschovával, neboť předpokládal, že věznice záznamy uchovává. Žalovaná měla dohledat informace z dalších možných zdrojů. Dodal, že je velmi pravděpodobné, že se se stejnou žádostí na žalovanou obrátili i další spoluvězni, a od těchto spoluvězňů si měla žalovaná vyžádat svědecké výpovědi, které by doložily skutečný stav věci. K prokázání toho, že žalobce v době 1959-1965 ve výkonu trestu odnětí svobody vykonával práci a byla mu přiznána pravidelná měsíční mzda, znovu navrhl svědeckou výpověď spoluvězně C. H., nar. X, bytem K. 57, B.

V doplnění kasační stížnosti prostřednictvím ustanovené zástupkyně stěžovatel uvedl, že kasační stížnost podává z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Dále zejména uvedl, že orgánům sociálního zabezpečení jsou svěřeny významné pravomoci

nejen k získávání podkladů pro rozhodnutí od jiných subjektů, ale také k jejich hodnocení, kontrole, potažmo přezkumu. Nelze souhlasit se základní tezí odůvodnění napadeného rozsudku, podle které spočívá důkazní břemeno zejména na pojištěnci. V daném případě stěžovatel využil všech možností, které od něj lze spravedlivě požadovat, k tomu, aby prokázal část rozhodné doby trvání pojištění (zejména návrhem výslechu svědků z řad spoluvězňů) a učinil maximum pro to, aby svůj nesouhlas s údajem ovlivňujícím jeho důchodové nároky odůvodnil a podložil relevantními důkazy. Žalovaná, potažmo krajský soud, se však toliko omezily na zjištění, že příslušná věznice Plzeň již záznamy skartovala a požadované údaje tak u tohoto subjektu v současnosti dohledat nejde. Takový postup je však podle mínění stěžovatele odepřením spravedlnosti. Rozhodnutí se přitom neopírá o důvody, které by opodstatňovaly zamítnutí žaloby. V dané věci žalovaná opřela rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, když se pouze spokojila se zjištěním, že příslušné podklady byly skartovány, přičemž krajský soud v Brně toto pochybení neodstranil, naopak je svým rozhodnutím aproboval. S ohledem na uvedené skutečnosti stěžovatel závěrem navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Napadený rozsudek krajského soudu Nejvyšší správní soud přezkoumával v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel kasační stížnost podal z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Takové nedostatky či vady Nejvyšší správní soud v posuzované věci nezjistil.

Podle § 13 odst. 1, věty první zákona č. 155/1995 Sb., se *Za dobu pojištění považují též doby zaměstnání získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, s výjimkou doby studia po dosažení věku 18 let;*

Příslušným předpisem platným před uvedeným datem byl zákon č. 100/1988 Sb., který k uvedenému datu v § 6 odst. 1 písm. a) stanovil, že *Důchodového zabezpečení jsou účastni zaměstnanci v pracovním poměru.*, a v § 8 odst. 2 stanovil, že: *Pracovní poměr se hodnotí jako zaměstnání, pokud zakládal nemocenské pojištění; nezakládal-li pracovní poměr nemocenské pojištění v době svého trvání, hodnotí se jako zaměstnání, jestliže by zakládal nemocenské pojištění podle předpisů platných v době vzniku nároku na důchod.*

Nemocenské pojištění a důchodové zabezpečení odsouzených v době, jejíž započtení se stěžovatel dovolává (od 11. 2. 1959 do 22. 11. 1965), upravovala vyhláška Ústřední rady odborů a Státního úřadu sociálního zabezpečení č. 141/1958 Ú.l., o nemocenském pojištění a o důchodovém zabezpečení odsouzených. Ve znění účinném v době, jejíž započtení se stěžovatel dovolává, tato vyhláška stanovila v § 3 odst. 1, že *Pojištění odsouzeného, který je zařazen k pravidelnému výkonu prací v rozsahu, ve kterém obvykle pracují zaměstnanci, vzniká dnem zařazení na tyto práce a zaniká dnem, kdy odsouzený byl z výkonu těchto prací odvolán.*

Z výše uvedeného vyplývá, že k tomu, aby mohlo být v posuzované věci rozhodnuto o zvýšení starobního důchodu stěžovatele (stěžovatel starobní důchod pobírá od. r. 2003), potom by musela být skutečnost tvrzená stěžovatelem, že mu má být také započteno zaměstnání v době od 11. 2. 1959 do 22. 11. 1965, ve výkonu trestu odnětí svobody, náležitě doložena a prokázána.

Doba výkonu zaměstnání se zjišťuje z evidenčních listů důchodového pojištění zakládaných v centrální evidenci České správy sociálního zabezpečení, a vykazuje se v osobním listu důchodového pojištění, vyhotovovaným taktéž Českou správou sociálního zabezpečení. Je-li účastník v řízení o přiznání důchodu (či jeho zvýšení, jako v tomto případě) toho názoru, že mu nějaká doba pojištění (zaměstnání) není započtena, měl by své tvrzení doložit příslušnými doklady nebo k prokázání tvrzené skutečnosti alespoň navrhnout důkazy. Nedisponuje-li žadatel průkaznými písemnými doklady, potom může postupovat ve smyslu § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., který stanoví: *K prokázání doby pojištění lze použít čestného prohlášení nejméně 2 svědků a žadatele o důchod nebo o úpravu důchodu, nelze-li tuto dobu prokázat jinak.* To taktéž platí jak při prvotním rozhodování o přiznání starobního důchodu, tak také při rozhodování o žádosti o zvýšení starobního důchodů, vázané na tvrzenou dosud nezapočtenou dobu pojištění.

Namítá-li nyní stěžovatel, že žalovaná měla být při zjišťování skutkového stavu věci aktivnější, když se omezila (a obdobně tak podle něj učinil i krajský soud), toliko na zjištění, že příslušná věznice Plzeň již záznamy skartovala a požadované údaje tak u tohoto subjektu v současnosti dohledat nejde, zatímco stěžovatel v daném případě využil všech možností, které od něj lze spravedlivě požadovat, k tomu, aby prokázal část rozhodné doby trvání pojištění (zejména návrhem výslechu svědků z řad spoluvězňů) a učinil maximum pro to, aby svůj nesouhlas s údajem ovlivňujícím jeho důchodové nároky odůvodnil a podložil relevantními důkazy, nemůže s tím Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené souhlasit.

Podle úpravy obsažené v § 50 odst. 2 správního řádu sice podklady pro vydání rozhodnutí opatřuje správní orgán, nicméně stejně tak platí, účastníci řízení jsou povinni při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí poskytovat správnímu orgánu veškerou potřebnou součinnost. Žalovaná se v průběhu řízení o žádosti o zvýšení starobního důchodu (kdy byly ověřovány či zjišťovány i další doby, po které byl stěžovatel ve výkonu trestu odnětí svobody) obracela na příslušné věznice ve snaze zjistit skutečný stav věci stran zaměstnání stěžovatele, přičemž ve vztahu k době předmětného výkonu trestu stěžovatele od 11. 2. 1959 do 22. 11. 1965, jak již bylo shora opakovaně uvedeno, učinila zjištění, že dokumentace jak k výkonu vazby, tak k výkonu trestu odnětí svobody, byla již skartována a s odstupem času nelze dodatečně vyhotovit evidenční list důchodového pojištění. Za tohoto stavu věci se nabízelo a bylo třeba, aby stěžovatel postupoval postupem předurčeným pro právě takovéto, či jinak obdobné, případy, tj. ve smyslu citovaného § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., a k prokázání doby pojištění využil možnosti čestného prohlášení nejméně 2 svědků a sebe sama, protože nebylo možno jím tvrzenou dobu prokázat jinak. Tak však stěžovatel v řízení před žalovanou nepostupoval, a nelze proto souhlasit s tím, že učinil maximum pro to, aby svůj nesouhlas s údajem ovlivňujícím jeho důchodové nároky odůvodnil. Čestné prohlášení žalovaná za stěžovatele opatřovat jistě nemohla.

V řízení před soudem stěžovatel taktéž nedoložil čestné prohlášení jak je má na mysli § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., i když navrhl k prokázání svého tvrzení vyslechnout jmenovitého svědka, C. H. Ten však, jak bylo již výše poznamenáno, v předmětné věci toliko uvedl, že se žalobcem ve výkonu trestu na Borech byl, ve kterých letech to však bylo si nepamatuje, bylo to už dávno. Žalobce ve věznici vídal, jestli žalobce pracoval a kde v době, kdy byli společně na Borech to neví, se svědkem nepracoval. V době, kdy byl svědek ve výkonu trestu na Borech uvedl, že ví, že tehdy byl ještě svobodný, bylo to „za komunistů“, tehdy byla práce povinná, pracovali tam všichni. Na to navázala i zástupkyně žalobce, která taktéž uvedla, že je všeobecně známo, že v uvedených letech, kdy byl žalobce ve věznici na Borech, byla všeobecná pracovní povinnost a bylo by dle ní velmi nespravedlivé, aby žalobce doplatil na to, že věznice doklady již skartovala. Nejvyšší správní soud, obdobně jako krajský soud, nepovažuje tato vyjádření, tj. výpověď svědka a vyjádření zástupkyně žalobce, za dostatečná k tomu, aby je bylo možné vyhodnotit jako prokazující, že žalobce, resp. stěžovatel, byl v uvedené době výkonu trestu odnětí svobody od 11. 2. 1959 do 22. 11. 1965, *zařazen k pravidelnému výkonu prací ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve vazbě.*

Z téhož důvodu Nejvyšší správní soud také nepřistoupil k doplnění dokazování opakováním výslechu téhož svědka, C. H., navrženým v kasační stížnosti. Nehledě k tomu, že za relevantní právní úpravu považuje svědecké doložení tvrzené skutečnosti čestným prohlášením nejméně 2 svědků a žadatele o důchod.

Kasační námitku, že žalovaná, potažmo krajský soud, měly samy vyhledávat jako svědky bývalé spoluvězně (bez jejich jmenovité identifikace v návrhu na provedení dokazování) žalobce, považuje Nejvyšší správní soud za lichou. V posuzované věci se jedná o řízení o žádosti, ovládané zásadou dispoziční, v němž je postup správního orgánu i soudu do značné míry předurčen a také determinován aktivními úkony a konkrétními návrhy ze strany žadatele, přičemž proces dokazování je ovládán zásadou volného hodnocení důkazů. Bylo tedy na stěžovateli, aby žalované přinejmenším označil v úvahu přicházející svědky a pro potřeby příp. čestného prohlášení tyto také sám oslovil.

Nejvyšší správní soud tak dospěl ke stejnému zjištění i závěru jako krajský soud v nyní přezkoumávaném rozsudku, tedy, že žalovaná v předmětné věci postupovala v souladu s platnými právními předpisy. Nejvyšší správní soud neshledal v postupu a rozhodnutí žalované, a návazně stejně tak ani v postupu a rozhodnutí Krajského soudu v Brně, tvrzenou nezákonnost, a proto kasační stížnost jako nedůvodnou podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Současně však Nejvyšší správní soud připomíná, že zamítavými rozhodnutími není nikterak dotčeno právo stěžovatele uplatnit nárok znovu za podmínek § 56 odst. 1 písm. d) zákona č. 155/1995 Sb., něhož lze dovodit, že pokud stěžovatel dodatečně předloží doklady prokazující tvrzené zaměstnání při výkonu trestu odnětí svobody v době od 11. 2. 1959 do 22. 11. 1965 (za daného stavu věci k prokázání sporné doby přichází v úvahu využití shora opakovaně uváděné možnosti čestného prohlášení nejméně 2 svědků a jeho, jako žadatele o důchod), bude Česká správa sociálního zabezpečení Praha o jeho nároku na zvýšení starobního důchodu ve spojení s danou skutečností rozhodovat znovu.

O nákladech řízení o kasační stížnosti bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. a § 120 téhož zákona. Neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nepřísluší

a žalované v souvislosti s řízením o kasační stížnosti stěžovatele žádné náklady nad rámec její úřední činnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Vzhledem k tomu, že zástupkyní stěžovatele byla soudem ustanovena advokátka, platí odměnu za zastupování a hotové výdaje stát (§ 35 odst. 7 v návaznosti na § 120 s. ř. s.). Ustanovené zástupkyni náleží v souladu s § 11 písm. b), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve spojení s § 9 odst. 2 cit. vyhlášky, odměna za dva úkony právní služby ve výši à 500 Kč a dále podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky za dva úkony právní služby ve výši à 300 Kč. Zástupkyně stěžovatele je plátcem DPH, proto jí Nejvyšší správní soud přiznal odměnu příslušně zvýšenou. Ustanovené zástupkyni se tedy přiznává náhrada nákladů v celkové výši 1920 Kč, která jí bude vyplacena Nejvyšším správním soudem do 60ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. února 2012

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu